

Vaistų kompensavimas Lietuvoje: pacientų požiūris

Vida Augustinienė

Lietuvos pacientų organizacijų atstovų tarybos (LPOAT) pirmininkė
Europos pacientų forumo valdybos narė

Konferencija „Vaistų kompensavimas Lietuvoje: ar skaidru ir nešališka?“

Vilnius, 2014 m. spalio 17 d.

Pranešimo turinys

- Apie LPOAT
- Pacientų teisė į kokybišką gydymą
- Esama situacija Lietuvoje:
 - Vaistų kompensavimo sistemos trumpa apžvalga
 - Patirtis
 - Rezultatai
- Siūlymai sistemos tobulinimui

LPOAT

- Vienija 31 įvairiomis sunkiomis ligomis sergančiųjų organizaciją:
 - Artrito, astmos, Bechterevo, celiakijos, diabeto, epilepsijos, onkohematologinėmis, krūties, prostatos, galvos smegenų ir kitomis onkologinėmis, nefrologinėmis, retomis ligomis sergančiuosius, osteoporozės, cistinės fibrozės, sutrikusios psichikos, Parkinsono, tinklainės ligomis sergančių, žemaūgių vaikų, storulių, laringektomuotų, stomuotų žmonių, neprigirdinčio jaunimo, donorų organizacijas
- Per 20 tūkst. jų narių šiandien atstovauja beveik 1 mln. įvairiomis sunkiomis lėtinėmis ligomis sergančiųjų interesams
- LPOAT yra:
 - Tarptautinio pacientų organizacijų aljanso (IAPO) narė (www.patientsorganizations.org);
 - Europos pacientų forumo narė, LPOAT pirmininkė Vida Augustinienė yra Europos pacientų forumo valdybos narė (www.eu-patient.eu)
 - Asociacijos „Sveikatos forumas“ narė (<http://sveikatosforumas.org/>)

LPOAT pagrindinis tikslas

- Atstovauti pacientų teisėms tikslu:
 - sudaryti lygiateisę galimybę **kiekvienam pacientui** laiku sužinoti patikimą, faktinę diagnozę, **gauti tinkamą ir efektyvą (t.y. kokybišką) gydymą** ir paramą;
 - skirti daugiau informacijos ir išteklių tam, kad **pacientai su gydytojais, bet ne valdininkai, galėtų spręsti, kaip tinkamai gydytis**

Pacientų teisė į kokybišką gydymą

Neįmanoma be kokybiškos farmakoterapijos (gydymo kokybiškais vaistais), nes kokybiškas gydymas:

- prieinamos,
- saugios,
- **veiksmingos**

ligonių gydymo paslaugos, kurias tinkamam pacientui:

- tinkamu laiku,
- tinkamoje vietoje
- suteikia tinkamas SPS ar SPS komanda
- **pagal šiuolaikinio medicinos mokslo lygį ir gerą patirtį,**
- **atsižvelgdami į paciento poreikius bei lūkesčius, juos tenkindami ar viršydami**

Vaistų kompensavimas: kas iš tiesų apmokama

- Vaistas kompensuojamas 100, 90, 80 arba 50 proc., tačiau tik jo bazinė kaina
- Bazinė kaina nustatoma pagal atitinkamos vaistų grupės pigiausių generinius vaistus
- Atitinkamai, kitiems grupėje esantiems vaistams atsiranda paciento priemoka
- Taigi, bazinė kaina \neq kainai vaistinėje, kurią ir sumoka pacientas
- Valstybei paskelbus, kad sumažėjo bazinės kainos, iš tiesų žmonėms jos ne tik nesumažėjo, bet, priešingai, padidėja: žmogus turi sumokėti dar didesnę skirtumą tarp vaistinėje nustatytos ir bazinės kainos. Kitaip tariant, valstybė nusimeta nuo savęs našta ir ją užkrauna ant žmonių pečių

Vaistų kompensavimas: kaip priimamas sprendimas

- Moderniems vaistams - dviejų pakopų ir sąlyginis sprendimo priėmimo mechanizmas:
- vaisto terapinę vertę (naudą gydymui) ir farmakoekonominę vertę (naudą biudžetui) vertina viena komisija, sprendimą kompensuoti priima – kita
- dažniausiai atvejais – tik jei pasirašyta sutartis, pagal kurią vaisto gamintojas įsipareigoja grąžinti >20% kainos ir (ar) / dengiama paciento priemoka
- Užtrunka nuo 2 iki 12 metų (pagal įstatymą turi būti 180 dienų)
- Seniems vaistams – procedūra netaikoma, vienintelis kriterijus – kad kainuotų modernaus vaisto pusę kainos

Patirtis

Medicininė / etinė problema:

- Jus galintis išgelbėti tyrimas / gydymas pasaulyje egzistuoja, tačiau Lietuvoje:
- Neprieinamas (oficialiai - „dėl lėšų trūkumo“, realiai - neaišku)
- Skiriamas tik daliai pacientų (oficialiai - „dėl lėšų trūkumo“, realiai - neaišku)
- Bus prieinamas visiems (tik po metų kitų, o gal net ir po 12 metų), tačiau jūsų liga sparčiai progresuoja
- Remiantis nustatytais metodikomis jums šis gydymas neskirtinas (dėl valdininko nuomonės)

Teisinė problema:

- Nėra instrumentų, kurie užtikrintų pacientų teisių apsaugą tokioje situacijoje (valdininkai neatsakingi)
- Vaistų kompensavimo komisijos (vertinimo, sprendimų priėmimo, tarpinstitucinė derybų, retų ligų ir nenumatytų atvejų ... - procesas ilgas ir daugialypis, realiai kas priima sprendimą - neaišku)

Rezultatai

- Modernus gydymas vaistais daugelio ligų atveju neprieinamas
- Gydomos brangiai kainuojančios komplikacijos ir daugiausiai Europoje išleidžiama senų vaistų sukeltoms nepageidaujantioms reakcijoms gydyti
- Pacientai miršta, tampa neįgalūs, nedarbingi, geriausiu atveju - ilgas gydymas ligoninėse ir reabilitacijos centruose

Siūlymai sistemos tobulinimui

- Nustatyti, kiek **realiai** kainuoja ligų diagnostikos procedūros ir gydymas, **įskaitant papildomų išlaidų padengimą** (ligos, slaugos, invalidumo pašalpos, hospitalizacijos, nepageidaujamų reiškinių gydymo išlaidos ir kt.)
- Kokybiški, moderniausi vaistai – taupymas, ne išlaidos:
 - Nereikia mokėti pašalpų
 - Nereikia apmokėti ypatingai brangaus ligoninių darbo
 - Nereikia apmokėti ilgo gydymo laikotarpio
 - Darbingas žmogus moka mokesčius ir t.t.
- Oficialiai pripažinti, kad **negali būti toleruojama situacija, jog vaistų kompensavimo eiga nėra vieša, be motyvų**, nesilaikant privalomų terminų ir realiai priklausanti nuo kelių žmonių interesų ir žmogiškųjų vertybių nebuvimo
- Nuoširdžiai norėti tokią situaciją išgyvendinti, nes tereikia keletu paprastų žingsnių

Dėkoju už dėmesį

Gedimino pr. 28/2-404
LT-01104 Vilnius

Tel. 8 5 2620783

www.pacientutaryba.lt
info@pacientutaryba.lt